

Αφού διαβάσεις το παρακάτω κείμενο που αναφέρεται στην ιστορία ενός νέου στην Αρχαία Αθήνα, να επιλέξεις τη σωστή απάντηση για κάθε μία από τις ερωτήσεις 1-14 στο απαντητικό φύλλο.

Ο μεγαλύτερος ρήτορας

Στην αρχαία Αθήνα, το 381 π.Χ., γεννήθηκε ένα μικροκαμωμένο παιδί που αρρώσταινε συχνά. Αντιμετώπιζε, επίσης, δυσκολίες στην ομιλία, καθώς δεν μπορούσε να προφέρει καθαρά τις λέξεις, γεγονός που τον εμπόδιζε να εκφράζεται μπροστά σε κοινό. Σε ηλικία επτά ετών έχασε τους γονείς του, με αποτέλεσμα την ανατροφή του να αναλάβει ένας Παιδαγωγός, δηλαδή ένας έμπιστος δούλος που είχε την ευθύνη του παιδιού όλη την ημέρα.

Μια μέρα ο Παιδαγωγός του, το πήρε μαζί του στο Δικαστήριο (χώρο όπου οι πολίτες έλυναν τις διαφορές τους και χρησιμοποιούσαν πειστικούς λόγους για να υποστηρίξουν τη θέση τους), όπου έτυχε να μιλά στον κόσμο ένας φημισμένος ρήτορας, ο Καλλίστρατος. **Ο λόγος του ρήτορα έκανε στο παιδί μεγάλη εντύπωση.** Όταν κοίταξε γύρω του, είδε πως όλοι χειροκροτούσαν και εκδήλωναν τον θαυμασμό τους στον ομιλητή. Τότε αισθάνθηκε να βγαίνει από μέσα του μια δυνατή επιθυμία. Ήθελε να μοιάσει στον Καλλίστρατο, να γίνει ένας καλός ρήτορας. Θα ήθελε να μιλά καθαρά διαλέγοντας λέξεις που αποδίδουν ακριβώς αυτό που σκέφτεται, να υποστηρίζει τις απόψεις του με τα κατάλληλα επιχειρήματα και παραδείγματα ώστε να πείθει το κοινό. Να στοχεύει στο μυαλό και στην καρδιά των ακροατών του, ταυτόχρονα.

Δε χρειάστηκε να το σκεφτεί πολύ. Ήδη είχε αποφασίσει ότι θα κάνει τα πάντα για να μάθει την τέχνη της ρητορικής. Κάποια μέρα, βρήκε το **θάρρος** να δοκιμάσει τις δυνάμεις του και να μιλήσει μπροστά στους Αθηναίους. Όμως αυτοί γέλασαν μαζί του και τον στεναχώρησαν πολύ. Απογοητευμένος και γεμάτος θλίψη γιατί ένιωσε ότι δεν μπορεί να πραγματοποιήσει το όνειρό του, κατέβηκε στον Πειραιά. Εκεί έτυχε να τον ανταμώσει ένας γέροντας, άνθρωπος καλός, που τον έλεγαν Εύνομο και τον γνώριζε από παλιά. Αφού έμαθε γιατί ήταν τόσο λυπημένος, ο Εύνομος έδωσε στον νέο μερικές πολύτιμες συμβουλές. Εκείνος, τότε, κατάλαβε ότι για να γίνει ένας καλός ρήτορας δεν

αρκούσε μόνο να ξέρει καλά τους κανόνες της ρητορικής. Χρειαζόταν ιδιαίτερες ικανότητες που αισθανόταν πως δεν τις έχει.

Όμως, μέσα του βαθιά πίστευε ότι μπορούσε να ξεπεράσει τις δυσκολίες του με επίμονη προσπάθεια. Η αδυναμία του σώματός του θα βελτιωνόταν με γυμναστική, ενώ η δυσκολία στην προφορά των λέξεων, με συχνές ασκήσεις λόγου. Όσο για το λαχάνιασμα που είχε όταν μιλούσε, θα το ξεπερνούσε με πολλές ώρες εξάσκησης στην απαγγελία. Αποφάσισε, λοιπόν, να γυμνάσει το σώμα του ανεβαίνοντας τρεχάλα σ' ανηφοριές ενώ συγχρόνως απάγγελνε στίχους για να δυναμώσει τα πνευμόνια και τη φωνή του. Με ειδική τεχνική* έλεγε τους λόγους του δυνατά κι έτσι κατόρθωσε να διορθώσει την άρθρωσή του. Παράλληλα, για να συνηθίσει στον θόρυβο του ακροατηρίου, κατέβαινε στη θάλασσα του Φαλήρου κι απάγγελνε τους λόγους του μπροστά στα μανιασμένα κύματα, που χτυπούσανε στους βράχους. Επιπλέον, ζήτησε και τη βοήθεια ενός ηθοποιού ώστε να λέει τα λόγια του εκφραστικά και με τις κατάλληλες χειρονομίες. **Έφτιαξε** κι ένα υπόγειο κι εκεί μέσα κατέβαινε δύο και τρεις μήνες, μελετώντας κι απαγγέλλοντας τους λόγους του. Τέλος, για να αποκτήσει γνώσεις ιστορικές και πολιτική πείρα, και ιδίως για να εμπλουτίσει το λεξιλόγιό του, **αντέγραψε οχτώ φορές ολόκληρο το έργο του ιστορικού Θουκυδίδη.**

Ύστερα από τόσους κόπους και αγώνες, η επιτυχία ήρθε να στεφανώσει την **αποφασιστικότητα** και το πείσμα του νέου. Έγινε ο μεγαλύτερος ρήτορας του αρχαίου και νεότερου κόσμου. Ο νέος αυτός, δεν ήταν άλλος, από τον γνωστό σε όλο τον κόσμο ρήτορα, τον Δημοσθένη. Οι λόγοι του διδάσκονται ακόμα και σήμερα όχι μόνο στην Ελλάδα, την πατρίδα του, αλλά και σε σχολεία άλλων χωρών. Δίκαια, λοιπόν, λένε πως η επιμονή και η θέληση μπορούν να μετατρέψουν ακόμη και τις μεγαλύτερες αδυναμίες σε δύναμη.

Διασκευή από: Μελά, Λ. (1987). *Ο μεγαλύτερος ρήτορας. Ο Γεροστάθης*, σσ. 115-118.

---

*Σύμφωνα με την παράδοση, ο Δημοσθένης εξασκούσε την άρθρωσή του μιλώντας με μικρά βότσαλα στο στόμα, γυμνάζοντας με αυτόν τον τρόπο τη γλώσσα και τους μύες του στόματος. Η μέθοδος αυτή θεωρείται σήμερα ξεπερασμένη, καθώς η σύγχρονη λογοθεραπεία χρησιμοποιεί ασφαλέστερες και επιστημονικά ορθές τεχνικές.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια από τις παρακάτω πληροφορίες δεν αναφέρεται στην 1η παράγραφο;

- A. Η δυσκολία του νέου στην ομιλία και η αντιμετώπισή της.
- B. Ο τόπος που έζησε ο νέος.
- Γ. Ο χρόνος που διαδραματίζεται η ιστορία.
- Δ. Το όνομα του νέου.

2. Γιατί ο νέος αποφάσισε να ακολουθήσει τη ρητορική;

- A. Επειδή γοητεύτηκε από τον λόγο του Καλλίστρατου και τον θαυμασμό του κόσμου.
- B. Επειδή δεν μπορούσε να κάνει τίποτε άλλο στη ζωή του λόγω της ομιλίας του.
- Γ. Επειδή ήθελε να τον θαυμάζουν και να τον χειροκροτούν όσοι τον ακούνε.
- Δ. Επειδή ο Παιδαγωγός του τον παρότρυνε να ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα.

3. Πώς αντέδρασε ο Εύνομος όταν συνάντησε τον νέο, σύμφωνα με το κείμενο;

- A. Τον συμβούλεψε να ασχοληθεί με τη ρητορική και τη γυμναστική.
- B. Του δίδαξε κανόνες της ρητορικής και της υποκριτικής τέχνης.
- Γ. Του έδωσε χρήσιμες οδηγίες για να τον βοηθήσει να βελτιωθεί.
- Δ. Του κρατούσε συντροφιά όταν μελετούσε στο υπόγειο.

4. Τι συνειδητοποίησε ο νέος μετά την πρώτη δημόσια ομιλία του;

- A. Διαπίστωσε ότι η αποτυχία του οφειλόταν στην αδυναμία του να απομνημονεύει τους λόγους.
- B. Ένιωσε ότι η αρνητική αντίδραση του κοινού έκανε αδύνατη οποιαδήποτε προσπάθεια βελτίωσης.
- Γ. Ήξερε ότι δεν είχε κανέναν δικό του άνθρωπο να τον βοηθήσει και έπρεπε να προσπαθήσει μόνος του.
- Δ. Κατάλαβε ότι η επιτυχία στον δημόσιο λόγο απαιτεί περισσότερα από τη γνώση των κανόνων της ρητορικής.

5. Στην τελευταία παράγραφο αποκαλύπτεται ότι...

- A. ο Δημοσθένης γνώριζε τον Εύνομο.
- B. ο Δημοσθένης έζησε στην αρχαία Ελλάδα.
- Γ. ο νέος θαύμαζε τον Καλλίστρατο.
- Δ. ο νέος ονομάζεται Δημοσθένης.

6. Ποιο είναι το βασικό μήνυμα του κειμένου «Ο μεγαλύτερος ρήτορας»;

- A. Η εκπαίδευση δεν είναι επιλογή αλλά υποχρέωση για κάποιον που θέλει να εξελιχθεί και να ξεχωρίσει.
- B. Ο άνθρωπος που καλλιεργεί συστηματικά τις ικανότητές του ξεπερνά δυσκολίες και πετυχαίνει στόχους.
- Γ. Οι άνθρωποι για να επιτύχουν τους στόχους τους χρειάζονται καλούς φίλους και συνεργάτες να ενισχύουν την προσπάθειά τους.
- Δ. Το φυσικό ταλέντο ενός ανθρώπου είναι αυτό που καθορίζει την επιτυχία του περισσότερο από την επίμονη προσπάθεια.

7. «Υστερα από τόσους κόπους και αγώνες η επιτυχία ήρθε να στεφανώσει την αποφασιστικότητα ...». Η υπογραμμισμένη λέξη χρησιμοποιείται για να...

- A. δηλώσει τη χρονική εξέλιξη των γεγονότων μέχρι το τελικό αποτέλεσμα.
- B. δημιουργήσει αντίθεση ανάμεσα στις δυσκολίες και στην τελική επιτυχία.
- Γ. επεξηγήσει όλα όσα αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.
- Δ. παρουσιάσει αιτίες και αποτελέσματα των γεγονότων της προηγούμενης παραγράφου.

8. Ποια από τις παρακάτω επιλογές (A, B, Γ, Δ) παρουσιάζει σωστά τη σειρά των γεγονότων του κειμένου;

- 1. Ο νέος παρακολουθεί έναν ρήτορα και επηρεάζεται έντονα από τον τρόπο που μιλά δημόσια.
  - 2. Ο νέος προσπαθεί να μιλήσει μπροστά σε κοινό, αλλά δεν τα καταφέρνει και απογοητεύεται.
  - 3. Ο νέος ασχολείται συστηματικά με ένα ιστορικό έργο, επαναλαμβάνοντας τη μελέτη του για να βελτιώσει το λεξιλόγιό του.
  - 4. Ο νέος από μικρή ηλικία έχει δυσκολίες που επηρεάζουν την ομιλία και την καθημερινή του έκφραση.
- A. 2– 1– 3– 4
  - B. 2– 1– 4– 3
  - Γ. 4 – 1 – 2 – 3
  - Δ. 3– 4– 1– 2

9. «Έφτιαξε κι ένα υπόγειο [...]». Ποιος από τους παρακάτω τύπους είναι ο συνοπτικός (στιγμαιαίος) μέλλοντας του υπογραμμισμένου ρήματος;

- A. Είχε φτιάξει
- B. Έχει φτιάξει
- Γ. Θα φτιάξει
- Δ. Θα φτιάχνει

10. «Ο νέος αντέγραψε οχτώ φορές ολόκληρο το έργο του ιστορικού Θουκυδίδη». Ποια είναι η σωστή μετατροπή της υπογραμμισμένης πρότασης από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη;

- A. Ο ιστορικός Θουκυδίδης αντέγραψε ολόκληρο το έργο του νέου οχτώ φορές.
- B. Ολόκληρο το έργο του ιστορικού Θουκυδίδη αντιγράφηκε οχτώ φορές από τον νέο.
- Γ. Ο νέος αντέγραψε από τον ιστορικό Θουκυδίδη οχτώ φορές ολόκληρο το έργο του.
- Δ. Το έργο του ιστορικού Θουκυδίδη θα αντιγραφεί ολόκληρο από τον νέο οχτώ φορές.

11. Ποια από τις παρακάτω υπογραμμισμένες προτάσεις του κειμένου είναι δευτερεύουσα τελική πρόταση;

- A. «Τότε αισθάνθηκε να βγαίνει από μέσα του μια δυνατή επιθυμία».
- B. «Όμως αυτοί γέλασαν μαζί του και τον στεναχώρησαν πολύ».
- Γ. «Όταν κοίταξε γύρω του, είδε πως όλοι χειροκροτούσαν [...]».
- Δ. «Παράλληλα, για να συνηθίσει στον θόρυβο του ακροατηρίου, κατέβαινε στη θάλασσα του Φαλήρου [...]».

12. Ποια ζευγάρια λέξεων ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «λόγος»;

- A. λογικός, λογαριασμός
- B. λοξός, λόγχη
- Γ. λοχαγός, συλλογή
- Δ. παραλογισμός, άλογο

13. «Κάποια μέρα, βρήκε το θάρρος να δοκιμάσει τις δυνάμεις του [...]». Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει την ίδια σημασία με την υπογραμμισμένη;

- A. ελπίδα
- B. θέληση
- Γ. θράσος
- Δ. τόλμη

14. «Να στεφανώσει την αποφασιστικότητα [...]». Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει αντίθετη σημασία από την υπογραμμισμένη;

- A. Αναβλητικότητα
- B. Διστακτικότητα
- Γ. Παρορμητικότητα
- Δ. Σταθερότητα

Να διαβάσεις προσεκτικά τις ερωτήσεις 15 και 16 και να γράψεις τις απαντήσεις σου στο απαντητικό φύλλο, φροντίζοντας να παραμείνεις μέσα στα όρια του πλαισίου.

15. Γράψε έναν πλαγιότιτλο για την 3^η (τρίτη) παράγραφο του κειμένου «*Ο μεγαλύτερος ρήτορας*».

16. Φαντάσου ότι ο Δημοσθένης ζει στη σημερινή εποχή και του παίρνεις συνέντευξη. Γράψε δύο (2) ερωτήσεις που θα του έκανες και τις πιθανές απαντήσεις του, λαμβάνοντας υπόψη την προσωπικότητα και την ιστορία του σπουδαίου αυτού ρήτορα.

Καλή επιτυχία!